

1 maj

JOSEF ARBETAREN

Den helige JOSEF, jungfru Marias brudgum, firas på sin särskilda högtid 19/3, men idag minns vi honom som ARBETAREN. Skapade till Skaparens avbild tackar vi Gud genom vårt arbete: vi vidareutvecklar och fulländar den värld Gud gav oss. Detta med-skapande är både en skyldighet och en rättighet: ett samhälle där en stor del av befolkningen hålls utanför i arbetslöshet kränker människors värdighet, ty arbetet är en gåva från Gud åt alla. Den helige påven Johannes Paulus II skrev att arbetet är till för människans skull, inte människan för arbetet. Arbete ska inte bryta ner människan utan bidra till personlighetens individuella och sociala välfärd och utveckling. Arbetslust och arbetsglädje är äkta kristna dygder. När vi gör något konstruktivt av vardagen och motverkar det negativa blir våra ansträngningar också bot och botemedel för våra egna synder. Det gläder Gud. I den meningen ”arbetar” även den som på grund av sjukdom, ålder eller annat inte kan arbeta i vanlig betydelse.

Allt vi gör kan frambäras som gåva till Gud. Tillsammans med sin uppfostrare och förebild har den unge Jesus varje dag helgat sina händer till två sorters gudstjänst: arbete och bön. Det benediktinska mottot ora et labora (Bed och arbeta!) har passat in fint på den heliga familjen i Nasaret. För jungfru Maria måste det ha varit en ständig källa till glädje att se sin man och sin son arbeta och be tillsammans. Be när du jobbar! Det behövs till labora alltid ett ora. Se ditt arbete som ett kall och var lyhörd för Guds vink i allt. Den kände generalsekreteraren för FN, Dag Hammarskjöld, sade om sin livsuppgift: ”Det var inte jag som valde uppgiften. Uppgiften valde mig.” Det samma kunde familjeförsörjaren Josef säga.

Ord av den helige påven Johannes Paulus II ur encyklikan Laborem exercens (1981):

När människan utstår arbetets möda i förening med Kristus, som för oss blivit korsfäst, samverkar hon i viss mening med Guds Son för mänsklighetens återlösning. Hon visar sig som en sann Jesu lärjunge, när hon i sin tur var dag bär sitt kors i den uppgift som är hennes.

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, vår Skapare, du som har uppdragit åt människan att med sitt arbete förvalta jorden, låt oss med den helige Josefs förböner och föredöme uträtta det du vill och vinna det du lovat.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Mos 1:26-2:3 alt. Kol 3:14-15,17,23-24 samt Matt 13:54-58.

2 maj

ATHANASIOS (295-373)

Som barn upplevde ATHANASIOS den sista stora förföljelsevågen innan kyrkan blev tillåten i romarriket år 313. Som ung diakon från storstaden Alexandria deltog han med teologisk kompetens i kyrkomötet i Nicea år 325 som fasthöll den katolska läran om Jesu gudomlighet som Bibeln och traditionen vittnar om. I vår trosbekännelse i mässan ekar fortfarande läran från Nicea att Jesus är Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud, född och icke skapad, av samma väsen som Fadern. Det betyder: Gud är inte längre onåbar och fjärran utan har verkligen kommit för att vara med oss i Jesus Kristus, inte genom en sorts ”representant” i hans ”likhet”, nej han kom verkligen själv, i Ordet som blev fysisk människa (Joh 1:14). Därmed avvisades den lära som prästen Areios sedan år 318 hade börjat sprida genom vackra tal och populära hymner (trots att hans biskop i Alexandria förbjöd det) och som ville göra förhållandet mellan Gud Fader och Jesus mer ”lättbegripligt”: han såg Sonen som en skapad varelse och inte verkligen Gud av Gud och därmed evig som Fadern.

Athanasios omtumlande karriär bidrog till katolska lärans seger. En kort version:

Som 33-åring blir Athanasios biskop i Alexandria. Han gör nu allt för att motverka det arianska förräderiet mot den traderade tron. Vissa av hans anhängare gick till överdrifter och anklagades för att ha dödat några av hans motståndare. En ström av klagomål fick kejsaren Konstantin att fördriva Athanasios ända till Trier i nuvarande Tyskland. Kejsarens död ändrade dock läget, så att Athanasios kunde återvända med stöd av många egyptiska rätttroga biskopar. Hans fiender valde nu en annan man till biskop, som med militär eskort intog hans plats, så att han fick dra sig undan igen. Det starka stödet från påven i Rom och hela kyrkan i Väst förmådde den nye kejsaren – Constantius – att be Athanasios att komma tillbaka. Han återtog sin biskopsstol i triumf.

Arianernas inflytande växer vid kejsarhovet och Constantius påverkas och bestämmer sig för att åter fördriva Athanasios. Kejsaren samlar överallt biskopar och tvingar dem att underteckna avsättningsdekret mot den principfaste kyrkoledaren. Nästan alla lyder, men påven Liberius i Rom låter sig inte skakas av hoten. Tvärtom: påven låter kejsarens mutor bäras ut ur Peterskyrkan. Då tas han till fånga. I fångenskapen bryts påvens motstånd ner och kyrkans högste ledare går slutligen med på att fördöma Athanasios – dock utan det klara avståndstagandet till Athanasios lära som man krävde.

En kväll omringar kejsarens soldater kyrkan i Alexandria där Athanasios just ber aftonbön. Tumult uppstår med åtskilliga dödade, men biskopen lyckas fly ut i öknen till munkarna, där han är mer än välkommen. Nu sätts ett pris på biskopens huvud: hans anhängare utsätts för förföljelse och många av dem föses ihop i brutala fångläger. Efter 18 månader gör befolkningen i Alexandria uppror mot den nye, främmande arianske biskopen som flyr. Athanasios vågar dock inte återvända utan stannar kvar hos munkarna vid de kusliga gamla egyptiska tempelruinerna i Thebe, nära sin vän, den helige

ökenfadern Antonius, vars biografi han senare skriver. Han leder sitt stift per brev, i vilka han uppmanar till motstånd mot regimen. Kejsarens religionspolitik är hård: överallt i riket pressas katolikerna ut och arianerna får allt mer makt. Ingen får stödja Athanasios eller försvara läran från Nicaea. Det verkar som om kyrkans tro med ett slag har ändrats genom politiska beslut ovanifrån. Men den arianska rörelsen försvagas själv alltmer av inre splittringar. Kaos råder.

Kejsaren Constantius efterföljs av Julianus, som låter Athanasios fritt återvända ur sitt gömställe – men av ett annat skäl: han vill öka konflikten inom kyrkan. Denne kejsare (senare kallad Avfällingen) vill nämligen återinföra hedendomen i romarriket och återuppliva den gamla kyrkoförföljelsen. Men när han hör att den framgångsrike biskopen nu söker försoning med arianerna istället för strid, ger han order att han ska försvinna, ”död eller levande”. Athanasios flyttar till ett kloster, men vägrar att gömma sig längre och riskerar därmed ständigt att arresteras av polisen. Julianus terrorregim blir kort. Den avfällige kejsarens plötsliga död år 363 får hela det nyhedniska riksprojektet att kollapsa. Athanasios kan än en gång vända hem till Alexandria i triumf. En ny kejsare, Valens, tvingar än en gång Alexandrias populära biskop i exil, men när det går upp för honom att han nu riskerar att mista egyptiernas politiska stöd, låter han den hårt plågade och nu gamle mannen återvända för femte gången (!) till sin biskopsstol.

Nu var dragkampen slut. Ingen kunde längre rubba Athanasios position som ledare för Egyptens kristna. Efter 46 år som biskop, varav sammanlagt 17 år i exil, i ständig kamp för kyrkans enhet och traditionella lära, dör helgonet år 373, natten mellan denna dag och imorgon.

Athanasios, alltid överens med påvens förkunnelse i Rom, stod fast vid kyrkans gamla lärosatser mot de förfalskningar som en ny tid framförde. Priset var högt, men hans envisa trohet bidrog till att rädda kristenheten. Hans många återkomster återspeglar livskraften i den sanna kristna tro, vars ursprung inte är människors påhitt utan Guds egen uppenbarelse. Gud beskyddar den sanna kyrkan, som dödsrikets portar aldrig ska få makt över (Matt 16:18).

Många andliga och teologiska stridsskrifter av Athanasios hand är bevarade, liksom brev till medkämpar som den helige påven Damasus I, den helige Basilios, den helige Gregorios av Nazianz och den helige Gregorios av Nyssa (Basilios broder). Athanasios vänner förde genom sina teologiska arbeten de Nicaeatrogna till slutgiltig seger på kyrkomötet i Konstantinopel år 381 under den kristne kejsaren Theodosius den store. Alla tvivel om Sonens (och den helige Andes) gudomlighet skingrades nu. Den katolska kyrkan och dess autentiska lära, som statsmakten i 300-talets början ville utplåna, blev nu i samma sekels slut rikets officiella religion. Den korsfäste Messias, Guds Son av evighet, hade i sina lärjungar segrat fullständigt över det hedniska imperiet som dödsdömde honom. Tiden var nu mogen för nästa steg i kyrkans världshistoria: medeltidens kristna enhetskultur skymtade i fjärran.

Kyrkan under arianismens hot behövde kompromisslösa ledare om den sanna tron skulle överleva. Som personlighet var Athanasios tuff, kanske för tuff. Den samtida kyrkofadern, den helige Epifanios, skriver om honom:

Han övertalade, han förmanade, han tog till våld. När han blev angripen, försvarade han sig. När han hade övertaget fick hans motståndare en hård stund. Det är den oräddes svaghet att missbedöma sin kraft och så ibland tappa sinnet för proportioner.

Kyrkans bön på denna dag:

Allsmäktige, evige Gud, du gjorde den helige biskopen Athanasios till förkämpe för tron på att din Son är Gud av evighet. Låt oss glädjas åt hans undervisning och beskydd, växa i kunskapen om dig och älska dig alltmer.

Särskilda läsningar: 1 Joh 5:1-5 samt Matt 10:22-25a.

3 maj

APOSTLARNAS FILIPPOS OCH JAKOB DEN YNGRE, fest

Kyrkan över hela jorden firar idag dubbel apostelfest: FILIPPOS och JAKOB DEN YNGRE. De tillhörde båda tolvmannakretsen kring Jesus. De var förstås judar, men Filippos namn är grekiskt och det är kanske därför som vissa greker vände sig till honom när de ville komma i kontakt med Jesus (Joh 12:20-22). Tre saker till vet vi om honom: han förde skeptikern Nathanael till Jesus (Joh 1:43-51). Han stod uppgiven inför Jesu önskan att mätta de fem tusen hungriga åhörarna (Joh 6:5-7). Vid sista nattvarden uppmanade han Jesus: ”Visa oss Fadern.” Jesus svarade: ”Så länge har jag varit tillsammans med er, och ändå känner du mig inte, Filippos? Den som har sett mig, har sett Fadern” (Joh 14:8-9).

Redan i fornkyrkan blandades denne apostel ofta felaktigt ihop med diakonen Filippos, som stod nära Paulus och som har en framträdande plats i Apostlagärningarna, särskilt kapitel 8 (se dock också Apg 6:5 och 21:7-10).

Vem var aposteln Jakob ”Alfaios son” (Mark 3:18, Apg 1:13)? ”Den yngre” kallas en Jakob i Mark 15:40, son till ”den andra Maria” (se även Matt 27:56). I motsvarande scen i Johannesevangeliet är hon syster till Jesu moder (Joh 19:25) och gift med Klopas (som enligt den kristne skribenten Hegesippos från 100-talet var Josefs bror). Vi har även ”Herrens broder” Jakob i Matt 13:55 som verkar vara den Jakob, som Paulus kallar för apostel (Gal 1:19; jfr Mark 6:3). Om det verkligen rör sig om en och samma person på alla dessa ställen, då är denne Jakob son till jungfru Marias släkting Maria och en man vid namn Alfaios eller Klopas. Men Jakob kallas ju samtidigt för ”broder” till Jesus? Det

var inget problem i Bibelns värld, där alla sorters släktingar kunde kallas bröder och systrar (så än i dag i Mellanösterns kulturer). Katolska kyrkan lär att Maria inte fick fler barn än Jesus, hon förblev jungfru för alltid, helt given åt Gud (Katolska kyrkans katekes, nr 510). Tecken på att detta var en fast del av kyrkans tro har vi redan från 300-talet. Klosterväsendet som växte fram i den tidiga kyrkan inspirerades av Marias livslånga jungfrulighet. Det ogillade arianerna. En av dem, Helvedius, skapade på 300-talet oro genom att påstå att Jesu moder fick fler barn efter Jesus. Helvedius försökte visa att Jakob måste ha varit fysisk son till Maria. Den helige Hieronymus motsade kraftfullt denna nya lära och hos honom möter vi det tidigaste vittnesbördet vi har om att aposteln, ”Herrens broder”, och Jakob den yngre ansågs vara en och samma person (den äldre aposteln Jakob, Sebedaios son, firas 25/7, det var han som halshöggs o. år 42, Apg 12:1-3).

En legend säger att Jakob den yngre liknade Jesus. Han var som en levande bild av Herren som alla ville se. Därför – påstås det – var Judas tvingad att gå fram och hälsa Jesus med en kyss i Getsemane, när han förrådde honom på skärtorsdagskvällen, så att vaktstyrkan inte tog fel person.

Jakob fick ett personligt möte med den uppståndne Jesus (1 Kor 15:7). På det första kyrkomötet, ca år 49 i Jerusalem, är det han som formulerar de avgörande besluten (Apg 15:13-16). Paulus bekräftar hans auktoritet (Gal 2:9-12), och allt tyder på att Jakobsbrevet i Nya Testamentet är av honom. Kyrkohistorikern Eusebius från 300-talets början citerar ovanför nämnde Hegesippos från 100-talet:

Herrens broder Jakob övertog tillsammans med apostlarna ledningen av församlingen. Allt från Herrens tid intill nu har alla kallat honom ”den rättfärdige”; det fanns ju många med namnet Jakob. Han brukade gå in i templet ensam och man kunde där se honom i bön om förlåtelse för folket. Hans knän blev hårda som på en kamel av att han ständigt låg på knä i vördnad för Gud och bad för folket.

Hegesippos berättar att Jakob förde många till tron på Kristus. Judafolkets ledare lät den aktade mannen träda fram uppe på tempelmuren. De smickrade och pressade honom att inför folket formulera sig så ”att de inte vilseleds att följa Jesus den korsfäste”. Jakob svarade: ”Varför frågar ni mig om Människosonen? Han sitter i himlen på den allsmäktiges högra sida, och han skall komma med himmelens skyar”. Därmed identifierar han Jesus med den himmelske person som i profeten Daniels syn (Dan 7:9-14) får makt av Gud över alla ting, för evigt. Denna trosbekännelse kostade trettio år tidigare diakonen Stefanos livet (Apg 7:54-8:1, se 26/12), och den fanns på Jesu egna läppar när han själv förhördes (Mark 14:61-62). Nu steg de upp och störtade ned Jakob från muren, och de började stena honom eftersom han inte dog i fallet. Medan stenarna flög på den gamle aposteln, bad han för sina bödlar. En tempelpräst ropade: ”Vad gör ni? Den rättfärdige ber för er!” Då tog en valkare sin klubba, som användes för att pressa vatten ur kläderna, och riktade den mot huvudet på Jakob som så led martyrdöden.

Samma händelse – i kortare form – berättas av påve Clemens av Rom i en text som skrevs inte många år efter händelsen. Eusebius citerar dessa källor omkring år 325. Hans bok finns översatt till svenska (Kyrkohistoria, II, 23, Artos förlag). Han vittnar även om att Jakobs biskopsstol i Jerusalem ”finns fortfarande kvar och hålls traditionellt i ära av bröderna där.” Det var viktigt för de tidiga kristna att kunna visa upp sin historiska kontinuitet. Den apostoliska successionen är en bärande pelare än i dag i katolska kyrkan (Katolska kyrkans katekes, nr 860 – 862).

Mordet på Jakob skedde ca år 62. Det skakade även icke-kristna. Den förste kristne biskopen i Jerusalem, Jesu släkting, var djupt respekterad av stora delar av det judiska folket (liksom hans efterföljare Symeon – också han son till Klopas enligt Hegesippos). Urkyrkan var en konflikthärd inom judendomen – inte emot judendomen utan hemmahörande i den.

Dagens första läsning ger oss Paulus version av traditionen om hur det gick till när den uppståndne Jesus visade sig för lärjungarna. Av de tolv apostlarna nämns enbart Kefas (Petrus) och Jakob (1 Kor 15:7) – det visar vilken position Jakob hade i urkyrkan. Evangeliet ger oss de uppmuntrande orden av Jesus som Filippus fråga i nattvardssalen gav upphov till (Joh 14:9-14). Vi ska aldrig vara rädda för att ställa frågor. Tron tål det.

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, vår Gud, återigen får vi glädjas åt apostlarna Filippus och Jakobs högtidsdag. Ge oss då på deras förbön gemenskap med Kristi lidande och seger och en gång glädjen att se dig ansikte mot ansikte.

Särskilda läsningar: 1 Kor 15:1-8 och Joh 14:6-14.

4 maj

DE BRITTISKA MARTYRERNA UNDER REFORMATIONEN (1500-talet)

Efter den engelska reformationen bestämde drottning Elisabeth I att det skulle betraktas som högförräderi att förneka att hon och ingen annan var andligt överhuvud över kyrkan i sitt rike. Påven, den helige Pius V, reagerade genom att prompt exkommunicera henne. Hundratal katoliker avrättades under de följande åren för sin trohet mot påven. Dessa martyrer räknas som helgon och vi minns dem idag. Vanliga lekmän blev hängda, men katolska präster, som smuglats in i landet, blev hänged, drawn and quartered, de drogs av en häst, bundna vid en träpåle, till avrättningsplatsen. Där hängdes de upp tills de var nästan döda. Könsorgan, kropplemmar och till sist huvudet höggs av. Den stympade kroppen delades i fyra stycken och sattes upp på offentliga platser till varning för andra. Budskapet var tydligt: staten och ingen annan avgör kyrkans frågor.

Den brittiska historien är blodig och känner också till fall där protestanter förföljdes: drottning Mary I – som senare kallats ”Bloody Mary” – hade i mitten av 1500-talet försökt re-katolicera England och dödat flera hundra radikala protestanter. Förgäves: England blev i slutändan protestantiskt, men katolska kyrkan överlevde ändå i hemlighet ända fram till vår tid, där den har fått starkare fäste igen (nu uppemot 10 % av befolkningen). Idag söker de olika kristna samfundet i Storbritannien försoning och ekumenik. Man visar också ömsesidig respekt för dem som dödades under maktstriderna. Dialog, argument och förnuft är de enda värdiga medlen att använda, men statsmakten ska göra det möjligt för alla att föra en fri debatt och inte försöka ersätta kyrkans läroämbete.

Alla ni som dog för ert samvete och för Kristus på de brittiska öarna, be för de människor som bor där idag! Må den kyrka, som en gång lyckades kristna dessa folk åter få leva upp och växa och kunna ge nya generationer den dyrbaraste gåvan som finns: Kristi frid och nåd.

5 maj IRENE FRÅN THESSALONIKI (död ca 310)

Den heliga IRENE från Thessaloniki föll med sina två systrar Agape och Chionia offer för kejsaren Diocletianus förbud år 303 mot innehav av Bibeln. Precis som dessa två vägrade hon att förneka Kristus. Hon sattes naken och i bojer i en bordell, men ingen vågade röra henne. Då dödades hon.

Enligt en vacker legend var Irene dotter till en hednisk kung. När hon kom i giftesmogen ålder flög en duva med en olivkvist in genom hennes fönster och la den på bordet framför prinsessan. Sedan kom en örn och lade ned en blomsterkrans. Till slut släppte en korp ned en orm. En kristen förklarade för henne att duvan var hennes utbildning och olivkvisten Guds nåd som tas emot i dopet. Örnen och blommorna var hennes framgång i livet. Korpen och ormen var framtida lidanden och sorg. Efter detta tecken från Gud bestämde sig Irene för att avstå från äktenskap och helt tillhöra Kristus. Hon tog emot dopet och omvände även sina föräldrar.

Heliga Irene, be för alla kvinnor som vill älska Jesus över allt annat. Må de skyddas av Gud varje dag och en gång tillsammans med dig och alla helgon förenas med sitt hjärtas brudgum i det paradiset dit inget ont kan komma.

6 maj FRANÇOIS DE MONTMORENCY-LAVAL (1623-1708)

Den salige FRANÇOIS DE MONTMORENCY-LAVAL utnämndes 1658 till biskop för ”Nya Frankrike”, d.v.s. alla fransktalande personer i Nordamerika ända ned till Mexico,

med ansvar för 26 präster och 2200 övriga själar. I Quebec (Canada) startade han det första prästseminariet i sitt gigantiska stift. Biskopen vände sig mot kolonisterna som sålde alkohol till indianerna för att berika sig på dem. Så råkade han ofta i motsats till guvernörerna som skyddade de vitas intressen. Ofta fick han resa till Frankrike för att skaffa medel till sitt fattiga stift (själv gav han vad han hade till de fattiga). När han skulle ha sitt stift officiellt registrerat i Rom fick han ta strid med påvens ämbetsmän som krävde en registreringsavgift. Det hade han inte råd med. 1688 la han ned sitt ämbete, fullständigt nedbruten av alla som motarbetade honom. Biskop François fortsatta dock sitt humanitära arbete. ”Den gamle herrn” som han kallades – var älskad av många. Det äldsta franska universitetet i Amerika möjliggjordes genom gåvor han samlade in. Det bär än idag hans namn (Laval).

Salige François, under tio år reste du omkring i en halv kontinent och slet ut dig som biskop för de kringspridda, fransktalande troende. När du blev sjuk av alla dina mödor tvingades du släppa allt och känna på hjälplöshet och otillräcklighet. Be för kyrkans herdar idag, som på många platser bär övermänskliga bördor.

7 maj

ROSA VENERINI (1656-1728)

Den heliga ROSA VENERINI dog idag år 1728 i Rom och begravdes i jesuiternas huvudkyrka Il Gesù. Hon grundade en kvinnlig gemenskap för utbildning av flickor i Viterbo och omnejd, de första offentliga flickskolorna i Italien. Systrarna kallades för ”jesuitinnor” – förmodligen p.g.a. den höga nivån på deras undervisning och de andliga kontakterna med jesuitpräster. Vid hennes död fanns det redan 40 sådana gemenskaper och idag finns de i många länder.

Rosa mötte motstånd från kyrkliga myndigheters sida. En höstdag 1716 fick hon besök av påven själv med åtta kardinaler som ville åhöra undervisningen i hennes skola i Rom. Rosa måste ha darrat av fruktan. Efteråt fick hon det bästa stödet som tänkas kan. Påven sa: ”Signora Rosa, ni gör vad vi inte kan göra. Varmt tack, dessa skolor kommer att heliggöra Rom.”

Heliga Rosa, trehundra år efter din död är skolgång för flickor fortfarande ingen självklarhet överallt i världen. Be för kyrkans många skolsystrar som just nu anstränger sig för eftersatta flickor i fattiga länder. Må alla få en människovärdig start på livet, så att de aktivt kan delta i, påverka och göra sig hörda i sina samhällen.

8 maj

ULRIKA NISCH (1882-1913)

En 12-årig piga blev sjuk och vårdades av nunnor. Dessa kvinnor, Barmhärtighetssystrarna av det heliga Korset, anslöt hon sig sedan till. Hos dem arbetade

hon i grovköket. Uppoffringsviljan var stor och den tärde på den nya unga nunnans krafter. Därtill kom ständig huvudvärk och även känslor av tvivel som satte hennes tro på hårda prov. Idag, år 1913, dog den saliga ULRIKA NISCH från Hegne i södra Tyskland i tuberkulos. Hennes ordens 3 500 systrar arbetar i många länder. Ulrika är inget ”kändishelgon”. En pilgrimsdag anordnas dock varje år lokalt på denna dag till klostret i Hegne.

Ord av den saliga Ulrika Nisch:

Kärleken känner inget mått och vi vill lida allt och arbeta i kärlek och för kärleken.

Saliga Ulrika, må ditt exempel hjälpa oss att söka Gud i allt vi gör. Be för oss att vi mitt i vardagens besvärliga uppgifter kan tacka och älska Gud och så använda vår korta tid på jorden till att tjäna honom som gjorde sig till allas tjänare, Jesus Kristus, vår Herre.

9 maj

KAROLINA (THERESIA) GERHARDINGER (1797-1879)

Från 1931 tog Skolsystrarna de Notre Dame över ansvaret för katolska skolan i Stockholm, och från 1938 skolan i Göteborg. När de år 2005 lämnade över livsverket till lekfolk kändes förlusten stor. Vilka är de? Den saliga KAROLINA GERHARDINGER från Regensburg var deras grundare, en from och begåvad flicka, som gjorde allt hon ansåg rätt och riktigt med orubblig beslutsamhet. Redan som 15-åring var hon färdigutbildad lärare, något av en prestation av en kvinna i början av 1800-talet. Uppmuntrad av sin biskop och med stöd av bayerske kungen satte hon med likasinnade kvinnor igång sin skolrörelse. Gruppen blev en aktiv, modern klostergemenskap, byggnader förvärvades, skolor grundades. Kungen bad då Karolina, som nu hette moder Theresia, att arbeta för tyska utvandrare i Amerika, och med fem systrar begav hon sig över Atlanten och startade sin ordens framgångssaga även där. Helgonet dog idag 1879. När dessa rader skrivs arbetar systrarna på fem kontinenter, och de har inte lämnat Sverige. I Nacka hjälper de till både i församlingen och vårdhemmet Maria Regina, som bedriver hospiceverksamhet.

Ord av den saliga Moder Theresia Gerhardinger:

Alla Guds verk går långsamt och genom lidande, men så står de desto fastare och blomstrar desto härligare.

Saliga Theresia av Jesus, be för alla som har eller har haft kontakt med dina systrar, inte minst här i Sverige. Må de alltid bevara varma minnen av omsorg, uppmuntran och skoj som de fått uppleva hos er!

10 maj

SOLANGIA (800-talet)

Kyrkan minns i dag en ung kvinna som mördades när en rik ung man försökte få sin vilja fram med henne och tvingade upp henne på sin häst för att föra bort henne. Hon kämpade emot allt hon kunde, och vid en bro föll de båda i vattnet. Då drog han sitt svärd och halshöggs henne. Det avhuggna huvudets mun uttalade enligt legenden sedan tre gånger Jesu namn. Sedan reste liket sig upp och gick alltså iväg med huvudet. Berättelsens budskap är starkt: kvinnors rätt till respekt för sin kropp och person kan aldrig dödas.

Legenden är från 800-talets Frankrike. Den heliga SOLANGIAS tragiska öde är som bekant inte enastående. Den heliga Maria Goretti är ett lika brutalt exempel på mord i otuktens namn från vår egen tid.

Heliga Solangia – vem du nu än var och hur det än gick till – be för alla kvinnor som idag utsätts för hot, våld och övergrepp från männens sida. Må de tillsammans med alla goda krafter och stärkta av din förbön kunna göra motstånd och så effektivt försvara alla kvinnors värdighet.

11 maj

GANGOLF (700-talet)

Vårregnet på fönsterrutan kan likna tårar som rinner. Det kanske var så den fasansfulla dagen på 700-talet, när en ond präst slog ihjäl den helige riddaren GANGOLF. Prästen hade ett förhållande med Gangolfs hustru. Hur äktenskapet hade blivit så och hur det sedan gick med kvinnan och prästen kan man undra. Gangolf blev helgon. Han är skyddshelgon för äktenskapsproblem, som så många får kämpa med. Låt oss be för dem som plågas av sådant i dag. Låt oss också be för dem som nu svettas i skärselden för sådant som prästen och älskarinnan gjorde.

Helige Gangolf, be om omvändelsens nåd för alla vars äktenskap är i kris på grund av otrohet, och be för alla dem som bryter andras äktenskap, och för de präster som sviker och kränker dem vars frälsning de är satta att tjäna.

12 maj

NEREUS och ACHILLEUS (dödade ca 304)
PANKRATIUS (dödad år 304)

De heliga NEREUS och ACHILLEUS vet vi inte så mycket om. Den helige påven Damasus gjorde en gravinskrift åt dem. Av den förstår vi att de var soldater som plötsligt blev kristna mitt under Diocletianus förföljelse i början av 300-talet när de såg hur många modiga bekännare kyrkan hade. Över deras grav restes några decennier senare den basilika vars ruiner avtäckts i modern tid (Via Ardeatina i Rom). Bilder där på två pelare visar hur de två helgonen halshöggs. Namnet Achilleus kan ännu tydligt läsas på

en av dem. Må de be för alla som i vår tid funderar på att bli kristna, men inte vågar ta det avgörande steget.

Kyrkans bön på denna dag:

Allsmäktige Gud, låt dina ärorika martyrer Nereus och Achilleus träda fram för ditt ansikte och föra vår talan med samma trohet som de visade med sitt vittnesbörd ända in i döden.

Särskilda läsningar: Upp 7:9-17 samt Matt 10:17-22.

Också idag:

Den helige PANKRATIUS dag är kommuniionsbarnens helgon. År 304 står han som 14-årig pojke inför kejsaren och vägrar överge sin kristna tro. Hellre går han i döden. Jesus var viktigare för honom än all världens lockelser. Tänk på honom framför altaret när det är söndag, och inte minst när du ser din församlings barn ta emot sin första heliga kommunion – kommer dessa små kristna att liksom Pankratius stå fasta i sin kristna tro, när de ifrågasätts av en oförstående omvärld? Be för dem!

Kyrkans bön denna dag:

Herre, du gläder din kyrka med dina heliga martyrs förbön och stöd. Hör den helige Pankratius bön, bevara din kyrka i hängiven tro, och skydda henne mot ondskans makter.

Särskilda läsningar: Upp 19:1,5-9a samt Matt 11:25-30.

13 maj

DEN SALIGA JUNGFRU MARIA AV FATIMA

År 2005 dog syster Lucia, nunna i karmelitklostret i Coimbra, Portugal, några veckor före den helige påven Johannes Paulus II. Denna dag firar kyrkan DEN SALIGA JUNGFRU MARIA AV FATIMA och minns de visioner Lucia hade som barn, år 1917, tillsammans med två yngre kusiner, Jacinta och Francisco, som dog en kort tid efter visionerna och som båda saligförklarades år 2000.

Vid tiden för uppenbarelserna härskade i Portugal en antikycklig regim, som fördrev biskopar och klosterfolk, beslagtogs kyrklig egendom och förbjöd religionsundervisning i skolan. Kyrkan förblev dock lika central i folks vardag som alltid. Vid sju års ålder vallar Lucia får på ett berg tillsammans med tre andra barn. De ber rosenkransen. Då ser de över träden i en dal under sig en människoliknande gestalt, liksom svävande i luften, som

”en figur av snö”. Barnen undrar vad det är. Det händer tre gånger. Senare vallar hon får med sina två kusiner, Jacinta och Francisco. Samma gestalt säger: *Var inte rädda! Jag är fredens ängel! Be med mig!* Han låter barnen tre gånger upprepa:

Min Gud, jag tror på dig, jag tillber dig, jag hoppas på dig, jag älskar dig. Jag ber dig om förlåtelse för dem som inte tror på dig, inte tillber dig, inte hoppas på dig och inte älskar dig.

Han uppmanar dem att be mycket, eftersom *Jesu hjärta* och *Marias hjärta* har stora planer med dem. De ska göra uppoffringar för att gottgöra de synder som sårar Gud och så utverka syndarnas omvändelse och fred för Portugal (landet deltog i första världskriget). Barnen uppmanades att bära allt lidande som skulle drabba dem. Från denna dag uppoffrar barnen allt obehag, som de tillfogas av andra. De ber i timmar. De lever i andlig frid, men trötta, ständigt medvetna om Guds närvaro. En annan gång ser de ängeln hålla en kalk och en blodig hostia i luften. Han lär dem en bön till Treenigheten, i vilken Jesu kropp och blod offras för människornas smädelse, hädelser och likgiltighet mot Jesus. I visionen ser de hur ängeln räcker dem kommunionen.

Vid denna tid drabbas Lucia familj av kaos. Faderns alkoholmissbruk raserar familjens ekonomi. Modern är förtvivlad och blir sjuk. Det är läget den 13 maj 1917, när *Mariauppenbarelsen* börjar. Något blixtrar till på himlen. Över en stenek ser de plötsligt en dam, klädd i vitt, ”mer strålande än solen”, en och en halv meter ifrån dem. Märkligt nog känner de ingen fruktan. Den vackra *Senhora* uppmanar dem att be rosenkransen varje dag för världsfreden och för att kriget ska sluta. De såg också Marias rena (obefläckade) hjärta.

Den 13 oktober är tiotusentals människor församlade på platsen vid steneken, även journalister och vetenskapsmän. ”Damen” presenterar sig som *Vår Fru av Rosenkransen*. Nu händer något oförklarligt: solen bleknar och solskivan börjar röra på sig. Strålar i alla färger kastas över landskapet. Solen verkar störta till marken. Hundratals personer, troende och skeptiker, har lämnat ögonvittnesmål om ”solundret”.

1984 vigde den helige Johannes Paulus II *hela världen åt Marias heliga hjärta*. Utan att nämna det kommunistiska Ryssland vid namn, var det ändå tydligt att han speciellt avsåg det. 1989 bekräftade syster Lucia att påvens böner hade motsvarat vad Jungfru önskade. Den 22 mars 2014 vigde de nordiska katolska biskoparna Norden till jungfru Maria obefläckade hjärta.

Texten till Fatimas ”tre hemligheter” finns på Vatikanens hemsida. De är vad kyrkan kallar för ”privatuppenbarelsen” (*Katolska Kyrkans Katekes*, nr 65-67). Man får tro vad man vill om dem, och de ersätter aldrig eller lägger något till den uppenbarelse som vi har i Bibeln och kyrkans fastställda lära. Marias uppmaning i Fatima till *bot* är urkristen (Jesu uppmaning ”omvänd er” i Mark 1:15 kan också översättas som ”gör bot”). Att

Guds Ande genom hela kyrkans historia fortsätter att fördjupa vår kristna tro genom ingivelser till heliga människor är i övrigt något vi rentav kan förvänta enligt Jesu ord (Joh 16:12-14), och dessa ingivelser får inte föraktas (1 Thess 5:19-20, se katekesen, nr 94). Psykologin kan bidra till förståelsen av de känslotillstånd som inträder vid andliga upplevelser men inte uttala sig om meningen med dem.

Fatima lär oss om barns rätt att bli tagna på allvar. De kan bli språkrör för Gud (Ps 8:3, Matt 21:15-16).

Den 22 mars 2014 invigde Nordens katolska biskopar i Lund hela Norden till Marie obefläckade hjärta. Den bön som lästes var denna:

Heliga Maria, Jungfru och Moder,
du Drottning över Nordens land,
med alla släkten prisar vi dig salig,
du som, full av nåd och framför andra kvinnor,
blev utvald till Guds port i världen.
I ditt obefläckade hjärta lyssnade du
och lydde den gudomliga kallelsen.
I full frihet, i tveklös tro
erbjöd du hela din varelse
som verktyg för världens räddning,
och du födde honom som är Livet.
Ditt Ja var början på en vandring i tro:
lyhörd för Gud lät du dig ledas av hans Ord.
Du växte med din Son
och följde honom på hans väg.
Du hade samma sinnelag som han.
Med odelat hjärta, fritt från svek och förställning,
ödmjuk, barmhärtig, nära dem som behövde dig,
sökte du det enda nödvändiga.
Du blev för hans skull flykting och främling i ett annat land.
Du betraktade, som en i folkskaran kring Jesus,
hans sätt att leva, tala, handla och möta människor.
Ett svärd gick genom ditt hjärta,
när han blev avvisad och utlämnad i syndares händer,
plågad, hånad och förkastad.
När hans stund var inne bevarade du tron,
en klart lysande låga i det stora mörkret.
Under korset blev du mor till alla Jesu lärjungar
och vägvisare till honom.
Du vakade i väntan på uppståndelsens morgon,
då ditt hjärta fylldes av ett outsägligt jubel.

Du, som burit honom under ditt hjärta,
fick dela hans uppståndelse och förhärligande.

Du, vår mor i nådens ordning,
vi anförtrot Nordens länder och folk
i ditt moderliga beskydd.
Du och din Son är okända för många,
men också nu och här är ni med oss.
Du ser våra behov och säger till oss:
”Gör allt det han säger er!”
Lär oss finna Jesus i vår egen verklighet.
Visa oss att han är vägen, sanningen och livet.
Be för alla om trons oskattbara gåva.
Hjälp de kristna att trovärdigt vittna om Guds kärlek.
Bred din mantel över alla Guds barn
och försäkra dem om hans omsorg.

Vi vill som du blir hans verktyg.
Vi viger våra händer
till försvar för de skyddslösa och små,
och till att utföra Guds verk i världen.
Vi viger våra fötter till att gå i Jesu spår och närma oss vår nästa.
Vi viger våra tankar till att se, höra och handla i evangeliets ljus.
Vi viger våra hjärtan till att älska
och välja det som är Guds vilja.
Vi viger oss till ditt obefläckade hjärta,
du som vill det Gud vill,
så att Jesus kan utföra sitt verk i världen,
också här och nu, också i denna tid,
så full av löften och risker,
också i våra länder och i vår tids människor,
också i oss,
i alla dem som Gud har skapat
med hjärtan som längtar efter det sanna livet.
Heliga Jungfru och Moder,
håll din hand över Nordens länder
och led oss fram till Jesus,
vår mästare och vän,
vårt liv och vårt mål,
han som med Fadern och Anden
lever och råder i alla evigheters evighet.
Amen.

14 maj

DEN HELIGE APOSTELN MATTIAS, fest

MATTIAS var den tolfte – eller ska vi säga trettonde – av de apostlar som kyrkan bygger på. När förrädaren Judas dog valde kyrkan en ny i hans ställe. Jesus hade ju bestämt att apostlarna skulle vara just tolv (Luk 6:12-16). Det ”nya Israel” skulle tydligen byggas av lika många ”söner” som det gamla Israel, patriarken Jakob, hade (1 Mos 35:22c-26). Mattias är därmed ”retroaktiv” apostel. Han valdes bland dem som hade varit lärjungar från den första tiden när Jesus döptes i Jordan tills hans himmelfärd (Apg 1:21-22), så han kände Jesus mycket väl – även om Jesus alltså inte direkt valde honom till apostlakollegiet. Kallelser kan visa sig tidigt eller sent i livet, kanske väldigt sent.

Första läsningen berättar hur Mattias valdes. Evangelieläsningen (Joh 15:9-17) är från Jesu tal på skärtorsdagskvällen till lärjungarna om *vinstocken* – vår levande gemenskap med honom – och *kärleksbudet*. Tonvikten ligger i dag på v. 13 om *den som ger sitt liv för sina vänner*: legenden berättar att Mattias dog för Kristus – stenad av hedningar. I början av 300-talet ska hans relik ha förts till Trier i Tyskland, där de nu vördas. Även Rom och Padua gör anspråk på att ha relik av detta helgon – han som var en av Jesu efterföljare från de allra första dagarna.

Kyrkans bön denna dag:

Evige Gud, du som upptog den helige Mattias i apostlarnas kollegium, låt din kärlek komma oss till del i överflöd, så att vi räknas till dina utvalda. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Läsningar: Apg 1:15-17,20-26 och Joh 15:9-17.

15 maj

ISIDOR FRÅN MADRID (ca 1070-1130)

”Gå till mässan varje dag? Det skulle jag ALDRIG hinna med!” Så säger många. Varför? Den helige bonddrängen ISIDOR av Madrid från 1100-talet var dagligen i mässan och hann ALLTID med sitt jobb. En dag spionerade chefen på honom. Då såg han Isidor på knä i bön medan två änglar plöjde åkern åt honom. Så är det. I allt du gör: sök först Guds rike – resten ordnar sig. Isidors bevarade kropp vilar i Andreaskyrkan i Madrid.

Ditt arbetsliv var hårt, helige Isidor, som många andras i vår tid. Be för oss att vi liksom du aldrig misströstar utan i varje stund söker och finner Herrens ansikte – också mitt i allt som är jobbigt. Amen.

16 maj

JOHANNES NEPOMUK FRÅN PRAG (ca 1350-1393)

Den helige prästen JOHANNES NEPOMUK från 1300-talets Prag torterades och dränktes av sin kung efter att ha försvarat kyrkan mot statsmaktens övergrepp. Det sägs att kungen ville tvinga honom att avslöja om drottningen hade biktat att hon varit otrogen. Nepomuk sa inget. Efter 400 år öppnades hans grav. Nepomuks tunga som hållit tyst var fullständigt bevarad! En lärdom för alla tider om den strängaste tystnadsplikt som finns på jorden: katolska präster kan ALDRIG avslöja vad du säger i bikten. Hellre ska de vilja gå i döden.

Helige Nepomuk, Herren använde dig som redskap för förlåtelse och frid. Hjälp genom din förbön oss som söker hans nåd i Botens sakrament att fullständigt lita på prästens tystnadslöfte och så våga nämna allt allvarligt som tynger vårt samvete, hur obehagligt och pinsamt det än är. Amen.

Särskilda läsningar: Vish 5:1-5 samt Matt 10:28-33.

17 maj

PASCAL BAYLON (1540-1592)

Franciskanklostrets portvakt var på något sätt ... speciell. Han var mycket god mot sjuka och fattiga. I timmar bad han på knä framför Jesus i tabernaklet och har därför utnämnts till helgon för alla som deltar i *eukaristisk tillbedjan*. Han dog som 52-åring år 1592. Redan innan han begravts botades sjuka som bad till honom.

Allt hade varit perfekt med den här munken. Han följde ordensreglerna minutiöst. Det fanns bara bra saker att säga om honom, han var alltid vänlig och välkomnande mot dem som knackade på hans port. Men efter hans död hände det något underligt. Folk hörde märkliga knackningar vid hans grav, och det under hela 200 år. Var det minnet av ett helgon som man gärna knackade på hos – ett minne som inte kunde dö?

Helige portvakten Pascal Baylon, sena nätter och tidiga morgnar drogs du till vår Herre i Altarets sakrament. Där såg du med trons öga honom, vars glans du själv återspeglade i din godhet mot alla. Be för oss som på något sätt har det som vår uppgift att välkomna andra människor. Må de i vår närhet möta honom som du alltid sökte, Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

18 maj

ERIK (ca 1120-1160)

Se kommentaren till mässans bibelläsningar 18 maj.

Kyrkans bön denna dag:

Gud, du råder över himmel och jord, och du gav åt den helige Erik segerpalmen och ditt rikets härlighet. Låt oss genom hans förtjänst och förbön i varje motgång vinna korsets seger och en gång krönas med livets krona i himlen. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Särskilda läsningar: Upp 21:2,22-27 samt Luk 22:24-30

19 maj

VÅR HERRE JESUS KRISTUS, DEN EVIGE
ÖVERSTEPRÄSTEN

Se kommentaren till mässans bibelläsningar 18 maj.

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, du som till ditt majestäts större ära och till människosläktets frälsning har insatt din enfödde Son som evig överstepräst, skänk den helige Andes gåvor, så att de som han har utvalt till sina tjänare och förvaltare av sina hemligheter visar sig troget uppbära det anförtrodda ämbetet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen

Läsningar i dag: Jes 6:1-4, 8 eller Hebr 2:10-18 samt Joh 17:1-2, 9, 14-26.

20 maj

BERNARDINO AV SIENA (1380-1444)

Är du intelligent, kreativ, bra på att övertyga och älskar du Jesus? Gud kanske kallar dig att använda HELA ditt liv till att tjäna evangeliet! Dagens helgon – BERNARDINO AV SIENA – följde kallelsen. Gud bistod honom med oerhörda framgångar. Som franciskanpredikant fick han massorna att skratta och gråta, predikningarna varade upp till fem timmar. Ändå var han konstant försvagad av sjukdom sedan han i unga år tagit hand om pestsjuka. Han ska ha lyckats försona dåtidens två ständigt stridande italienska makteliter, guelferna och ghibbelinerna. En berömd bild visar honom med tre biskopsmössor (mitror) vid sin fot – tre gånger erbjöd man honom ett biskopssäte, men han tackade alltid nej.

Den bildade munken tog intryck av den kommentar till Uppenbarelseboken som vår svenske magister *Mathias av Linköping* skrivit (heliga Birgittas bikt-fader under Sverigetiden). Bernardino varnade mot materiell lyx och talade ofta om vördnad för *Jesu*

heliga namn (festen för detta namn, 3/1, går tillbaka på honom). Må han be för alla som försöker sätta Jesus och hans ärenden på dagordningen!

Ord av den helige Bernardino:

Den som inte sträcker ut sina händer mot de fattiga för att ge dem en gåva, räcker dem förgäves upp till Gud för att få förlåtelse för sina synder.

Kyrkans bön denna dag:

Gud, vår Fader, du som gav den helige prästen Bernhardinus en innerlig kärlek till Jesu upphöjda namn, kom ihåg hans verk, och hör hans bön att kärlekens Ande aldrig skall släckas i vårt hjärta. Om detta ber vi genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Särskilda läsningar: Apg 4:8-12 samt Luk 9:57-62

21 maj

KRISTOFFER MAGALLANES (1869-1927) OCH HANS
FÖLJESLAGARE
HEMMING AV ÅBO (1290-1366)
EUGÉNE DE MAZENOD (1782-1861)

Den helige prästen KRISTOFFER MAGALLANES och hans följeslagare, DE MEXIKANSKA MARTYRERNA, representerar tusentals kristna som dog under den diktatur som 1917 tog makten i Mexico. Presidenten, ateist och frimurare, förföljde öppet kyrkan och dess organisationer. Hans revolutionära lagar syftade till att tvångssekularisera samhället. Efter tio års brutala övergrepp mot prästerna blossade ett folkligt uppror upp 1926-29 som både män och kvinnor deltog i. Upprorsfolket kallade sig *Cristeros* och bad till Jesus som "Cristo Rey" (Kristus Konungen). Påven Pius XI – som i övrigt precis hade fastställt högtiden för Kristus Konungen för hela kyrkan (1925) – gav de förföljda kristna i Mexiko sitt moraliska stöd genom flera skrivelser. Fader Kristoffer Magallanes var egentligen *emot* det väpnade upproret, men anklagades ändå för att stödja Los Cristeros. Idag, år 1927, arresterades han på väg till mässan. Han gav sina ägodelar åt sina bödlar och därtill absolution för deras synder. Fyra dagar senare dödade de honom tillsammans med en följeslagare (den helige Agustín Caloca) medan han bad för sitt folk.

Kyrkans bön på denna dag:

Allsmäktige evige Gud, du gjorde den helige prästen Kristoffer och hans följeslagare trogna i sina vittnesbörd om Kristus Konungen ända in i martyriet. Låt oss på deras

förböner förbli i den sanna tron och i vårt liv hålla budet att vi skall älska varandra. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Också idag:

Den helige HEMMING av Åbo, en av 1300-talets största kyrkliga personligheter i Sverige, var nära vän till heliga Birgitta. Han ska ha studerat för den blivande påven Clemens VI i Paris. Om hans barndom i Bälunge, Uppland, är inget känt. Han var en vänlig och ödmjuk kyrkoman i Åbo som plötsligt, med allas bifall, valdes till biskop år 1358. Han blev en kraftfull och duktig organisator som vågade tala klarspråk mot kung Magnus Eriksson och därför fick tillbringa en tid omkring 1360 i fängelse (som så många obekväma biskopar gjort genom tiderna). Heliga Birgitta skickade honom runt i Europa med kritiska budskap till kungar och påvar från sina uppenbarelser, som hon upplevde kom direkt från Kristus. Så försökte han i Avignon att förmå sin gamle lärare, nu påven Clemens VI, att flytta tillbaka till påvens rätta plats: Rom. Han försökte även på Birgittas uppdrag att få slut på det ändlösa krigandet mellan England och Frankrike (som den heliga Jeanne d'Arc deltog i). Båda projekten misslyckades.

Det var Hemming som lade fram Birgittas uppenbarelser för påven. Så blev de ännu mer kända i kristenheten. Han dog 1366. Hemmings skrinläggning (den tidens helgonförklaring) i Åbos domkyrka 1514 måste ha varit festlig: man släppte ut levande fåglar, brände bollar av blånor och sprängde krutladdningar för att ge blix- och dundereffekter till den populära Hemmings ära. Snart därefter kom reformationen och glömskans dimmor lade sig över den imponerande gestalten från den katolska tiden. Så hann han aldrig bli ett riktigt folkhelgon.

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, du gjorde den salige Hemming till en kraftfull herde och ett föredöme för sin hjord. Lär oss på hans förbön att leva av Andens nåd och kraft, så att de människor vi möter finner vägen till sanningen och friheten i din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Också idag:

Ett annat av dagens helgon – EUGÉNE DE MAZENOD – har förbindelse till vår nutida katolska kyrka i Sverige. Som biskop vigde han ju andra biskopar. Vigningslinjen från honom går över namnen *J. H. Guilbert, R. Vergne, P. Gasparri, C. Orsenigo, J. Frings, H. H. Wittler, Hubertus Brandenburg* och *William Kenney* till *Anders Arborelius*, vår biskop i skrivande stund. En hel del av våra präster och diakoner är därmed vigda av

någon av de tre sistnämnda och kan så känna sig ”släkt” med dagens helgon (liksom alla som konfirmerats av våra biskopar).

De Mazenod var en kraftfull förkunnare och organisator. Han blev biskop av Marseille. Han omorganiserade stiftet efter det förfall som franska revolutionen hade lämnat efter sig, byggde katedralen där och grundade många nya församlingar. Den av honom grundade kongregationen – *Den Obefläckade Jungfru Marias Oblatmissionärer* (OMI) – har gjort stora insatser för kyrkan i Europa, USA, Canada, Sydafrika och på Sri Lanka. Oblatfäder, bl.a. från Polen, har under många år ansvarat för församlingar i vårt stift. Sveriges biskop 1962-76, *John Taylor*, var oblatfader. År 2016 firade kongregationen sitt 200-årsjubileum i församlingen *Maria i Rosengård* i Malmö, där fäderna verkat redan innan kyrkan stod klar 1990.

I Kristus är döden övervunnen och vår gemenskap med varandra i Kristus upphör inte bara för att Gud låter någon dö fysiskt, ty ”för honom är alla levande” (Luk. 20:38). Våra heliga företrädare är som stjärnor på Guds natthimmel, de visar oss vägen över havet. Se uppåt – och glöm aldrig de hjältar hos Gud som aldrig glömmer dig!

Helige Eugène de Mazenod, be för alla dina andliga släktingar i vår tid, särskilt för medlemmarna av din orden – oblatfäderna – som gjort så mycket gott här i Sverige. Må Gud i sin nåd göra oss till sanna katoliker som lever i kärlekens gemenskap med varandra och i samma tro. Amen.

22 maj

RITA AV CASCIA (ca 1380 – ca 1457)

Att gifta sig med en våldsam make och få två söner som härmar honom! 18 års familjehelvetete blev det för RITA AV CASCIA tills mannen plötsligt mördades och även sönerna dog. Denna plågade kvinna odlade bin, och det sägs att bina i Cascia sedan dess har varit utan gadd. Som hon. Hur stod hon ut – helgonet för hopplösa äktenskap? Rita kunde efter att hon blivit ensam förverkliga vad hon alltid önskat: att bli nunna. Hon dog idag, ca år 1457. Hennes kropp är ännu välbevarad. 1946 byggdes den nuvarande basilikan i Cascia med tillhörande sjukhus, skola och hem för föräldralösa barn. Det hade hon gillat.

Heliga Rita, ditt liv vittnar om lång tids smärta och förnedring, men också om ditt helt obegripliga tålamod. Be för kvinnor över hela jorden som just i denna stund får uppleva förolämpningar, förtryck, svek och misshandel. Be Gud ge alla oss kristna modet att kraftfullt reagera var vi än möter förakt och nedvärdering av kvinnor. Amen.

23 maj

GIOVANNI BATTISTA DE ROSSI (1698-1764)

Begränsa ditt överarbete innan det blir för sent! Annars går det dig kanske som den helige GIOVANNI BATTISTA DE ROSSI vars nerver plötsligt sa stopp mitt i de akademiska studierna. Men vad gör det om man missar karriären? Det finns annat att leva för. Sjuka, fattiga, fångar och föräldralösa barn i 1700-talets Rom fick känna det. Giovanni släppte böckerna och valde dem. Varför inte göra något meningsfullt av sin utbrändhet?

Helige Giovanni Battista de Rossi, be för oss att vi alltid vet var gränsen går för vad vi orkar, att inget kan locka eller skrämma oss till ett liv i osunda överdrifter, och att vi endast är gränslösa i vår kärlek till Gud och till dem som har det svårt. Amen.

24 maj

PELARHELGONET SIMON DEN YNGRE (521-592)

Hur får man folk att stanna upp och tänka efter – och kanske även att börja be och ändra sitt liv? *Pelargelgonen* bodde på toppen av pelare. De var väl synliga, folk strömmade till dem och fick råd om stort och smått. Två av dem hette SIMON. Den yngre av dem firas idag. På 500-talet levde han i 44 år däruppe och kom aldrig ner. Att sticka ut från mängden på ett eget sätt, för Kristi skull, är det något för dig? Varför inte?

Helige Simon, du drog dig undan människorna för att helt ägna dig åt Gud, men blev just så ett ljus som drog skarorna till dig. Be för oss som idag ska leva som kristna att vi vågar tänka kreativt och nytt när vi ska visa på Guds rike för andra. Amen.

25 maj

BEDA VENERABILIS (672/673-735)

PÅVEN GREGORIUS VII (HILDEBRAND)

(ca 1020-1085)

MARIA MAGDALENA DE PAZZI (1566-1607)

Dagens helgon, munken BEDA VENERABILIS (700-talet), var en fenomenal forskare: vetenskaplig, noggrann, långt före sin tid (Bedas tilläggsnamn betyder ”den vördnadsvärde”). Så använde han också enligt egen utsago varje ledig stund av sin ungdom (mellan bönetiderna i klostret, där han sattes redan som sjuåring) på bibelstudier. Beda levde lugnt och tillbakadraget, men genom hans penna strömmade en mäktig andlig och praktisk visdom. Han kunde som ingen annan sammanfoga sin tids vetenskap och kristendom i en harmonisk enhet, till inspiration för många. Hans ständiga glädje var ”att lära mig något, att lära ut det och att skriva”. Kyrkoläraren Bedas texter är vår viktigaste källa till kyrkans tidiga historia i England. Han är ett föredöme i studieglädje för alla som sitter och skriver på sina vetenskapliga uppsatser – och det gör ju många dessa sista majdagar!

Ur den helige munken Cuthberts brev om den helige Bedas död:

När tisdagen före Kristi Himmelsfärdsdag var inne förvärrades Bedas sjukdom allvarligt, med andnöd och en lätt svullnad i fötterna. Ändå undervisade han hela den dagen och dikterade med gott humör, och han upprepade bland annat detta: "Lär er fort, jag vet inte hur länge jag finns kvar eller om min Skapare tar bort mig snart" ... (En av oss) sade till honom: "Käre mästare, ännu fattas ett kapitel i boken som du dikterat. Skulle det besvära dig om vi ber om mer?" Han svarade: "Det är lätt, ta pennan, vässa den och skriv snabbt." Och denne gjorde så... Vid nionde timmen sade han till mig: "Jag har några dyra saker i min ask, peppar, näsdukar och rökelse. Spring fort till klostret och hämta prästerna, så skall jag dela ut små presenter som jag själv fått av Herren" ... Han sade också mycket mer till vår uppbyggelse och han tillbringade dagen i glädje ända till aftonen. Gossen Wibert ... sade då: "Käre mästare, det fattas fortfarande en mening!" Han svarade: "Skriv snabbt!" Efter en stund sade gossen: "Nu är det skrivet." Han svarade: "Det är rätt, det du säger: det är fullbordat ... På golvet i sin hydda sjöng han Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande, och när han nämnt den helige Ande, utandades han sitt sista andetag.

(citerat ur *Läsningar till Kyrkans dagliga bön*, Stockholms katolska stift, bd 5)

Kyrkans bön denna dag:

Gud, vår Fader, du som undervisar din kyrka genom den helige Bedas lärdom, låt oss som vill tjäna dig få ljus av hans visdom och kraft av hans heliga liv.

Särskilda läsningar: 1 Kor 2:10b-16 samt Matt 7:21-29

Också idag:

Den helige GREGORIUS VII – från början hette han Hildebrand – hade varit rådgivare åt fem olika påvar. Han var liten till växten men hade stor andlig styrka. 1073 valdes den populära munken med bakgrund i det aktade reformklostret Cluny, efter press från folket, till kyrkans högsta ämbete. Han gick resolut fram mot lata och korrupta präster. Under stort motstånd stred han för att förbättra prästernas celibatsdisciplin (vissa präster betalade sina biskopar för att blunda). Gregorius behöll som påve sin enkla munkdräkt. Han samlade en liten trupp soldater kring sig – föregångarna till vår tids Schweizgardister. Det behövdes i hans situation.

Gregorius drevs av en djup Petrusmystik: aposteln, den förste påven, var för honom närvarande i varje efterföljande påve. Till Petrus sa Jesus: "Jag har bett för dig att din tro inte ska ta slut ... styrk dina bröder" (Luk 22:32) och denne apostel grundade kyrkan i Rom, som därför inte kan gå vilse. Ingen kristen kan bli frälst som inte är förbunden med

Petri ställföreträdare genom tro, enighet och lydnad – denna lära tolkade Gregorius maximalt: påven har rätt att ingripa även i politiska beslut, ty ingen gudlös kung som vägrar strida för Guds rike på jorden, kan få lov att regera ett kristet folk. Världen är en skådeplats för kriget mellan Kristi och Satans rike. De nödvändiga reformerna i kyrkan kan inte genomföras om furstarna tillsätts utan påvens godkännande eller dominerar kyrkliga beslut. Bara påven har det profetiska ämbetet att ”förstöra och riva ned, bygga upp och plantera” (Jer 1:10). Han kan ”binda och lösa” (se Matt 16:19), d.v.s. bestämma i både andliga och världsliga frågor. Så tänkte Gregorius. En del ansåg att han gick för långt.

Gregorius ville göra slut på de världsliga härskarnas tradition att välja kandidater till kyrkliga ämbeten inom sina områden, d.v.s. ge den *investitur* (biskopen fick gods och guld av fursten och skulle därmed lyda honom). Detta var nästan överallt sedvänja. Den tyske kungen Henrik IV genomförde några provocerande biskopsutnämningar av män som påven inte ens kände. Till svar hotade påven honom med exkommunikation. Julen 1075 överlevde Gregorius ett attentatsförsök i Rom. Hans ställning verkade försvagad och Heinrich fick många tyska biskopar med sig mot påven. Gregorius fick nu veta att han, ”den falske munken”, inte erkändes som påve längre: ”Stig ner, stig ner, du som ska bli fördömd i hundratals år” skrev kungen till honom. Men Heinrich underskattade sin motståndare. Gregorius lyste kungen i bann vilket innebar att ingen i hans rike behövde lyda honom längre. Missnöjda furstar gick ihop och krävde att den exkommunicerade kungen försonade sig med påven. En allians mellan tyska furstar och påven verkade som en bra idé, men Gregorius ville inte heller det. Frågan var för honom *religiös*. Det var kungens omvändelse han ville ha, inte hans undergång.

Nu blev det Henriks tur att handla djärvt. Snabbt tog sig majestätet barfota, i en enkel botdräkt, till Canossa i Toscana, där påven var på besök, för att be om absolution (därav uttrycket ”att gå till Canossa”). I tre dagar utförde han botgöring vid borgen. Den helige Gregorius tvingas nu visa vad han främst är, politiker eller präst. Han väljer det senare, förbarmar sig över Henrik och ger honom kommunionen. Kungen kan återvända hem, formellt förlåten.

Det här såg ut som en seger för kyrkan, men Henrik kunde nu desto mer stärka sin position. Furstarna hade under tiden felbedömt läget och utnämnt en ny kung. Henrik krävde påvens stöd. Gregorius bannlyste Henrik ännu en gång till och förklarade honom avsatt. Henrik sade upp sitt rikets lydnad mot denne påve. På en hastigt sammankallad synod lät han en exkommunicerad biskop väljas till påve, belägrade Rom, delade ut pengar till romarna och erbjöd att avsätta sin motpåve om Gregorius ville kröna honom själv till kejsare. Påven sade tvärt nej. Han krävde kungens omvändelse till den gudomliga ordningen. Befolkningen öppnade då alla Roms portar. Motpåven satte kejsarkronan på Henriks huvud i Peterskyrkan, medan den verkliga påven barrikaderade sig i Castel Sant’Angelo precis intill. Gregorius läge var förtvivlat, men Robert Guiscard,

en ökad normandisk hertig kom påven till hjälp och fördrev kejsaren. Men hans soldater plundrade staden, halva Rom gick upp i lågor, tusentals dödades eller togs som slavar.

Befolkningen raseri vändes nu mot den principfaste Gregorius, som tvingades fly med de normandiska trupperna. Han dog snart därefter, idag år 1085. Vid hans dödsbädd satt en medarbetare som sedan, med normandernas stöd, valdes till påve under namnet Victor III. Men han lyckades inte få ut motpåven från Rom. Victors efterträdare Urban II (båda är saligförklarade) fick dock uppleva hur den falske påven fördrevs av det romerska adelsläktet Pierleoni år 1098. Därmed slutade den bittra sagan. Den helige Gregorius vilar i Salerno. Under kistan kan man läsa hans sista ord: *Jag älskade rättvisan och hatade orättvisan. Därför dör jag i exil.*

Gregorius hjältemodiga strid för kyrkans frihet, oberoende och auktoritet gentemot staten kostade blod. När massorna en gång ropade: "Vi vill ha Hildebrand till påve!" visste de inte hur hemskt det skulle bli. Gregorius segrade genom sina efterföljare. Katolska kyrkan reglerar än i dag sina egna frågor, och politiker får räkna med att biskoparna kommenterar politiken. Balansgången är aldrig lätt. Påven är inte beroende av någon stat utan har sedan 1929 sitt eget minirike, Vatikanstaten.

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, låt starkhetens Ande och iver för rättvisan hållas levande i din kyrka, så att hon, efter den helige påven Gregorius föredöme, aldrig försonar sig med ondskans makt utan slår vakt om friheten att göra vad din kärlek har befallt.

Särskilda läsningar: Apg 20:17-18a,28-32,36 samt Matt 16:13-19.

Också idag:

Den heliga MARIA MAGDALENA DE PAZZI: en karmelitnunna som andra, duktig, flitig, omtänksam, inte särskilt märkvärdig. Men hennes inre var ett flammande hav av kärlek till Gud. Inspirerad av sin fromma moder och av jesuitpräster lärde hon sig som barn att meditera över Kristi lidande. Själv undervisade hon fattiga barn i den kristna trosläran. Som tonåring fylldes hon – enligt egen utsago – av en insikt om Guds kärlek som "åtföljdes av en jublande glädje, som var så stor att hon var tvungen att skrika och ropa till Gud med hög röst". Porträtt av henne från denna tid visar en attraktiv ung kvinna, som många kavaljerer säkert har haft ett gott öga till. Mot familjens vilja går hon i kloster. Där blir det andligt oväder inom henne: extaser och visioner blandade med mystiska fenomen som *stigmatisering* – att hon fick ta emot Kristi sårmärken på sin egen kropp, liksom Paulus (2 Kor 4:10 och Gal 6:17) – och mottagande av Kristi törnekrona (ständig huvudvärk?) kom över henne. Så följde år av inre mörker (som hon kallade

”lejongropen”) där hon kände sig nära Kristus i hans förnedring och dödsångest. På gränsen till självmord fick hon kraft att resa sig och lägga ner sin kniv vid fötterna av en staty av Jungfru Maria. Hon fick verkligen lida i sin kropp *vad som ännu fattas av Kristuslidanden* som Paulus formulerar det (Kol 1:24).

Som alla oväder tog kriserna slut och den unga kvinnan fick nya krafter. Liksom de heliga *Katarina av Siena* och *Birgitta av Vadstena* skrev syster Maria Magdalena brev till sin tids mäktiga män, inklusive påven, och krävde reformer i den moraliskt förfallna kristenheten. Helgonet från Florens dog som 41-åring år 1607. Av hennes texter finns på svenska två stycken, översatta och inledda av Anders Arborelius i boken ”Den brinnande pilen – Karmels mystik genom tiderna” (Serie Karmel, nr 18, 1986).

Gud är kärleken (1 Joh 4:16). För den heliga Maria Magdalena de Pazzi är detta hans namn. Som ingen annan greps hon av sorg över att denna kärlek inte älskades tillbaka av människorna (Joh 1:11). Detta var kärnan i alla hennes smärtor. Mitt i natten sprang hon upp och drog i klostrets klockrep medan hon skrek ”Kom och älska Kärleken!”

Ord av den heliga Maria Magdalena de Pazzi som en medsyster hastigt nedtecknade under en av hennes visioner:

O Kärlek, ge mig en så kraftig röst att jag, när jag ropar på dig, Kärlek, blir hörd från öster ända till väster, ja, av alla jordens hörn och rentav av helvetet, för att du, Kärlek, skall bli känd och älskad av alla. O Kärlek, som varken är älskad eller känd. O Kärlek, Kärlek, du är outrannsaklig, du är den störste och värdig allt lov. Men vem, o Kärlek, räcker till för att lova dig, Kärlek? Om alla människotungor, jämte änglarna och himlens alla stjärnor, havets sand, jordens örter, vattnets droppar och luftens fåglar blev till tungor för att lova dig, Kärlek, skulle de aldrig någonsin bli tillräckligt många för att lova dig, Kärlek.

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, du älskar renheten och gav den heliga Maria Magdalena den himmelska gåvan att leva för dig i odelad, brinnande kärlek. Låt oss efterlikna henne, vars rena kärlek vi beundrar och idag får vörda.

Särskilda läsningar: 1 Kor 7:25-35 samt Mark 3:31-35

26 maj

FILIPPO NERI (1515-1595)

Barn behöver undervisning, sång, skoj, uppskattning och att lära känna sin Fader i himlen. Den helige prästen FILIPPO NERI gjorde allt detta för fattiga barn på 1500-talets

gator i Rom, litande helt på sin egen pedagogik. Detta helgon kallas ibland Roms andre apostel. Varje dag kunde man hitta honom i biktstolen. Ständigt sökte han att väcka längtan efter bön i människors hjärtan, få dem att ofta gå till sakramenten och att göra gott mot nödlidande. Han var nära vän med de heliga *Ignatius av Loyola* och *Francisco Xavier*. Den helige *Camillus* lät sig vägledas av honom.

Det som slog folk mest i mötet med denne präst var en överflödande vänlighet, en glädje som kunde bli till avväpnande humor, rakt på sak (ibland lite för rakt). Han samlade präster och lekfolk i gemenskaper, där man läste fromma böcker och bad tillsammans eller lyssnade på musik, s.k. ”oratorier”, och en prästförening, oratorianerna, finns fortfarande. Hans fria metoder väckte motstånd, men i det långa loppet fick ”det glada helgonet” påvens stöd. Filippo gillade inte stränga regler: ”Om du vill att man ska lyda dig, ge då inga order” sa han. Genom hela sitt 80-åriga liv var han informell och spontan men också realistisk: ”Var god om du kan.” Flera gånger ville man ge honom kardinalshatten. ”Nej tack” var svaret. Han ville fortsätta arbeta för barnen. Folk ropade ”helgon” efter honom på gatan, andra föraktade honom. Ingetdera tog han på större allvar.

Bry dig om de små som Jesus älskar. Men bry dig inte om de stora som hånar dig.

Kyrkans bön denna dag:

Vår Gud, i alla tider utser du tjänare åt dig och pryder dem med särskild helighet och nåd. Tänd också i oss den Andens låga som brann i den helige Filippus hjärta.

Särskilda läsningar: Fil 4:4-9 samt Joh 17:20-26.

27 maj

AUGUSTINUS AV CANTERBURY (död ca 604)

Den helige 500-talspåven Gregorius den store bestämde sig för att kristna de engelska folken. Ön hade sedan de sista romerska truppernas utgång 150 år tidigare knappt några kristna kvar (utom kanske en och annan slav från kontinenten). Idén fick Gregorius när han gick omkring på slavmarknaden i Rom och förvånades över de engelska pojknarnas ljusa hy. Han fick veta att de var engelska (den tidens uttryck för ”engelsk”). ”Ett passande namn” sa han ”de har änglaansikten och bör bli änglarnas medarvingar i himlen” (det blev ett talesätt: *Non Angli sed angeli*). När han fick veta att de kom från provinsen Deira la han till att de skulle frälsas *de ira* (från vreden, Guds vrede). Vad hette då deras kung? undrade påven. ”Aella” fick han till svar. ”Alleluia” utbrast han. Så enligt en klosterkälla från omkring år 700.

40 munkar under ledning av munken AUGUSTINUS sändes iväg men vände om på halva vägen av skräck för vad de hörde om öns vilda hedningar, som var allt annat än änglar. De fick då uppmuntrande ord av påven och gjorde ett nytt försök. Darrande satte de foten på engelsk mark, sjungande en litania som den initiativrike påven författat. Det visade sig att den lokale kungen, Ethelbert, hade en kristen hustru, Bertha. Han lät dem få en bit jord vid Canterbury, där de byggde ett kloster och en kyrka. Det gick inte alls illa, missionen växte och kungen själv lät döpa sig (och blev senare helgon). Augustinus hann bli utnämnd av påven till den förste ärkebiskopen av Canterbury. Han dog detta datum, möjligen 604.

Kyrkans bön på denna dag:

Vår Gud och Fader, genom den helige Augustinus förkunnelse nådde ditt glädjebud till Englands folk. Låt hans möda för din sak bära bestående frukt i din kyrka.

Särskilda läsningar: 1 Thess 2:2b-8 samt Matt 9:35-38

28 maj

GERMANUS (496-576)

Hans mamma försökte abortera honom, men misslyckades. Hans styvmamma ville förgifta honom, men misslyckades. Den helige GERMANUS från Paris (500-talet) var ovälkommen. Även i vår tid finns det abortöverlevare, t.ex. den amerikanska *Gianna Jessen* som berättar sin historia på YouTube. De ofödda barnen behöver vår kamp för deras rätt till livet!

Germanus blev munk, abbot och slutligen biskop av Paris. Han avbildas ofta med bojor eftersom han alltid försökte få fångar frigivna. Han visas även med ett brinnande hus eftersom han en gång när han låg sjuk genom sin förbön lyckades avvärja att huset han var i fattade eld. Hans välgörenhet mot fattiga var stor. Biskopens sista tid förpestades av kaos i riket. Han dog år 576.

Helige Germanus, du öönskade barn som blev skyddshelgon för Paris, be för alla barn som skuffas undan, avvisas, förnedras eller berövas livet innan de föds. Må kyrkan i vår tid aldrig glömma kampen för de svaga och de små. Amen.

29 maj

BONA DE PISA (1156-1208)

Aldrig stå stilla. Alltid vara på väg. Hör du samma röst inom dig? Denna oro kan komma från Gud som vill att vi ska bli PILGRIMER. Vissa helgon var helt uppfyllda av den, som den heliga BONA DE PISA, som aldrig tröttnade på att söka Gud på heliga platser,

framför allt de tre stora: Heliga landet, Rom och Santiago de Compostela. Hon avbildas som nunna med kors eller pilgrimsstav. Sommaren är nära. Kanske dags att släppa allt och bara gå iväg?

Heliga Bona de Pisa, du modiga kvinna som lade tusentals mil bakom dig, till fots på besvärliga och farliga vägar. Så visade du vad livet i grunden är: en enda lång vandring. Be för alla som vågar bryta upp mitt i livet för att söka dess enda källa: Vår Herre och Gud. Amen.

30 maj

JEANNE D'ARC (1412-1431)

1300-talet såg början på hundraårskriget mellan England och Frankrike, som bl.a. *heliga Birgitta av Vadstena* försökte få slut på. England kunde dominera det numerärt starkare men splittrade Frankrike, för att hertigdömet Burgund i söder stödde sitt eget lands fiender. Den heliga bondflickan JEANNE D'ARC växte upp under detta krigs fasor, liksom hennes mor och mormor. 13 år gammal började hon höra en röst som hon förstod var ärkeängeln Mikael. Hon skulle bege sig till den franska armén och erbjuda sin hjälp att "frälsa Frankrike". Under flera år försökte hon motstå kallelsen, men till sist lydde hon och lyckades få företräde inför kronprins Karl VII, den rättmätige franske tronarvingen. Han testade den okända flickan genom att gömma sig i mängden i hovsalen då hon släpptes in, men ledd av Gud visste hon genast vem han var och gav honom sitt budskap från Gud: att han skulle krönas till kung i Reims, de franska kungarnas gamla kröningskatedral. Prinsen lät en kyrklig kommission undersöka hennes andliga upplevelser. Hon godkändes och Karl började lita på Jeanne.

Den beslutsamma tonårsflickan bad nu om soldater. Hon red själv i spetsen för dem, klädd i vit rustning. På hennes banér stod Jesu och Marias namn. Överraskande intog hon staden Orleans. Ytterligare militära framgångar gav snart hopp åt det förtvivlade landet: Gud är med oss! Inget kan stoppa *Jungfru Jehanne!* Den unga flickan ledde Karl från seger till seger, och när han slutligen under folkets jubel kröntes till kung i katedralen i Reims stod hon intill honom med sitt banér.

Kung Karl själv måste ha haft blandade känslor. Hans succé byggde på en bondtös. Vad gör man med denna profetflicka när man väl har nått makten? Jeanne ivrade för att även Paris skulle befrias, men kungen backade och hennes belägring av staden måste avbrytas utan framgång. Karl adlade henne, hennes far och bröder – en billig tröst. Strax därefter ser vi Jeanne i modig kamp mot burgunderna framför staden Compiègne. Plötsligt kommer engelska hjälptrupper till. Det sägs att hon inte kunde fly in i staden eftersom borgporten var stängd. Folkets hjältinna hamnar nu i burgundernas fångenskap, sätts i en järnbur som ett vilt djur och förs genom landet under allas hån och spott. Den franske kungen är märkligt tyst. Han verkar inte göra något för att få henne fri. Hon säljs till engelsmännen för en stor summa pengar.

Jeannes martyrium möjliggjordes av några av kyrkans män som hade sålt sig till engelsmännen. En hastigt sammankallad inkvisitionsdomstol gör allt för att visa att hon är häxa eller heretiker. Frågorna haglar över henne. Hur kan hon bevisa att hennes röster inte kom från djävulen? Var det inte mot naturens ordning att hon som kvinna bar manskläder? Jeannes svar är enkla, djärva och självsäkra, värdiga ett helgon som vet om att hon har Gud på sin sida. Men hon är ingen teolog och har svårt att slingra sig ur alla listiga kuggfrågor. Hon får ett falskt löfte om att få bättre förhållanden ifall hon accepterar att bära kvinnlig dräkt och göra som prästerna säger. Inför en tumultartad domstolsförhandling kräver Jeanne att få sin sak prövad av påven. Det är inte helt klart vad som hände då. Jeanne som inte kunde läsa och skriva påstås ha skrivit under en förklaring att hon underkastade sig domstolen. Det sägs att hon skrattade hysteriskt och inte verkade förstå vad det handlade om. Senare samma dag iförde hon sig kvinnokläder och en ny frisyr. Hon får en livstidsdom – vilket väckte de engelska soldaternas raseri, de vill se blod! Jungfrun förväntade sig tydligen att hamna i ett kvinnofängelse under kyrkans skydd och slippa de engelska fångvaktarnas brutalitet, men hon skickades tillbaka till dem, slås blodig och utsätts för ett våldtäktsförsök. Hon får gå inte till mässan eller ta emot kommunionen som man lovat henne. Det berättas att hennes kvinnokläder stals från hennes cell så att hon tvingades ta på sig manskläder igen. Faktum är att hon sedan vägrar ta av dessa: de skyddar henne bättre mot övergreppsförsöken, säger hon. Tonåringen reser sig mot den orättvisa behandlingen. Hon kräver att få ha kvinnligt sällskap som utlovat. Hon ångrar att hon underkastat sig domstolen. Trotsigt drar hon tillbaka allt hon medgivit. Detta var precis vad hennes fiender ville.

Hela saken kan nu tas upp igen. Engelsmännen är förtjusta. En kommission av 42 teologer samlas snabbt. De får veta att Jeanne åter lyssnar till sina demoniska röster och bär manskläder. Hon stämplas som oförbätterlig återfallsförbrytare, exkommuniceras av den lokale biskopen och överlämnas till de världsliga myndigheterna som snabbt lägger upp ved till bålet. Jeanne får bikta sig och ta kommunionen (de visste säkert att hon inte var någon häxa). Iklädd ett långt linne förs hon ut omgiven av 800 engelska soldater. På huvudet har man satt en hög mössa på vilken anklagelserna står: heretiker, återfallsbrottsling, avfälling, avgudadyrkare. En sträng predikan hålls. Jeanne ber ständigt till Gud, åkallar Jesus, Maria och helgonen. Folk snyftar. Mitt i lågorna ropar hon på ärkeängeln Mikael, ber om vigvatten, ser ständigt på ett krucifix som ställts upp. Hon upprepar att hennes uppenbarelser inte är något hon har hittat på. Hon ber folkmassan förlåta henne allt fel hon gjort och prästerna att läsa mässa för henne. Alla är skakade. Engelska kungens sekreterare utbrister: *Vi är förlorade: det är ett helgon vi bränt; hennes själ är säkert i Guds hand, för mitt i lågorna ropade hon hela tiden Jesu namn.*

Den skamfulla avrättningen i dag år 1431 blev ett moraliskt nederlag för engelsmännen. Snart var de utdrivna ur landet. Jeannes mor och bröder lyckades få påven att återuppta fallet, och redan år 1456 rentvåddes hon högtidligt från alla anklagelser. 1920 helgonförklarades tonårsflickan, ”häxan” som ville rädda sitt land.

Vi kristna ska undvika våld. Jungfrun Jeanne tog inte gärna till vapen. Utan tvivel har hon ständigt erbjudit sina motståndare fred om de bara ville ge sig av. Hon har gråtit och bett för dem som stupat i striderna, inte minst dem som dog oförsonade med Gud. Kyrkan lär oss att det kan finnas extrema lägen, där vi får försvara våra folk (*Katolska Kyrkans Katekes*, nr 2309). Mirjam, Judit, Jael och Ester från Gamla testamentets värld är exempel på kvinnor som kämpade beslutsamt mot tyranner och så räddade många liv.

Heliga Jungfru Jeanne, din tro på Gud fick dig att vilja skydda de svaga och stärka ditt plågade folk som hoppades på befrielse. Be för oss som lever nu att vi hittar kloka och väl övervägda vägar att ingripa till försvar för de förtryckta i vår värld, helst utan våld men aldrig utan mod. Amen.

31 maj

DEN SALIGA JUNGFRUN MARIAS BESÖK, fest

I dag är festdag med anledning av DEN SALIGA JUNGFRUN MARIAS BESÖK HOS SIN SLÄKTING ELISABET (Luk 1:39-56). Maria, ung, ogift och gravid (och kanske på rymmen från snacket i byn?) välkomnades av sin gravida släkting, Elisabet, som är säker på att Maria bär Guds son! Den nåderika scenen är mänsklig, vardaglig: Elisabet ska snart föda och kommer att behöva hjälp. Maria, oväntat gravid, är mer än välkommen här. Kvinna hjälper kvinna. Bådas glädje får dem att dansa. Paulus ord från Rom 12:13 passar särskilt väl på denna scen: *Hjälp Guds heliga med vad de behöver, vinnlägg er om gästfrihet.*

Maria VET nu att alla ärkeängeln Gabriels ord (Luk 1:30-37) är sanna. Hon jublar och vi jublar: varje kväll upprepar miljoner människor Marias lovsång från Luk 1:46-55 i kyrkans kvällsbön (vespern). Jubla, Maria – *dotter Sion* som du kallas i denna dags första läsning (Sef 3:14)! Kyrkan – vi alla – kommer aldrig att låta din lovsång tystna!

Kyrkans bön denna dag:

Allsmäktige, evige Gud, du ingav den saliga Jungfrun, som bar din Son inom sig, att söka upp Elisabet. Öppna oss för vad din Ande säger, så att vi tillsammans med Maria prisar och upphöjer din storhet.

Särskilda läsningar: Sef 3:14-18 eller Rom 12:9-16, samt Luk 1:39-56
